

OBERTLAB

La desinformació i les fake news en detriment de la participació

1. Context

Durant la transició política espanyola (1975-1982), les associacions civils van exercir un paper crucial en la construcció democràtica postfranquista. Van sorgir com a instruments de participació ciutadana, exercint pressió per a consolidar drets i garanties. En este context, la Ciutat de València va ser testimoni d'una florida d'organitzacions que advocaven per llibertats civils i drets socials.

En els anys 80, les associacions van continuar la seua labor, contribuint a la descentralització administrativa i a l'enfortiment d'estructures locals. No obstant això, la dècada dels 90 va experimentar una certa desafecció associativa, atribuïble en part a canvis socials i econòmics. Malgrat això, les organitzacions van perseverar en la defensa dels interessos ciutadans.

En el segle XXI, la participació associativa a València ha enfrontat nous reptes, incloent-hi l'adaptació a entorns digitals i la resposta a problemàtiques emergents. La societat civil ha jugat un paper essencial en la promoció de la sostenibilitat, la igualtat de gènere i la diversitat. No obstant això, persisteixen desafiaments com l'apatia ciutadana i la necessitat d'una representació més inclusiva.

En resum, la trajectòria de les associacions civils a la Ciutat de València reflectix una evolució des del seu paper pioner en la transició democràtica fins a la seua contínua adaptació a les dinàmiques contemporànies. Encara que han enfrontat desafiaments, estes organitzacions continuen sent actors fonamentals en la promoció de la participació ciutadana i la defensa de valors democràtics.

L'evolució de l'associacionisme des dels anys 80 fins a l'actualitat ha experimentat diverses fases significatives, marcades per transformacions socials, polítiques i tecnològiques. Ací es descriuen algunes d'estes fases:

1. Transició Democràtica (Anys 80)

Durant els primers anys de la transició democràtica en molts països, incloent-hi Espanya, es va observar un ressorgiment de l'associacionisme com a resposta a l'obertura política. Les associacions van exercir un paper fonamental en la defensa de drets civils, la promoció de la participació ciutadana i la consolidació de la democràcia.

2. Desenvolupament i Consolidació (Anys 90)

En la dècada dels 90, les associacions civils van continuar la seua labor, contribuint al desenvolupament i la consolidació de la societat civil. Moltes organitzacions es van centrar en qüestions socials, mediambientals i de drets humans. No obstant això, es van començar a percebre senyals d'una certa desafecció i disminució de la participació associativa en alguns sectors.

3. Crisi i Desafiaments (Principis del segle XXI)

A principis del segle XXI, es va observar una disminució en la participació en algunes associacions tradicionals. Factors com l'individualisme creixent, la falta de confiança en les institucions i canvis econòmics van contribuir

a este fenomen. Van sorgir desafiaments per a les associacions en termes de rellevància i representativitat.

4. Digitalització i Societat de la Informació (Dècada de 2000 d'ara en avant)

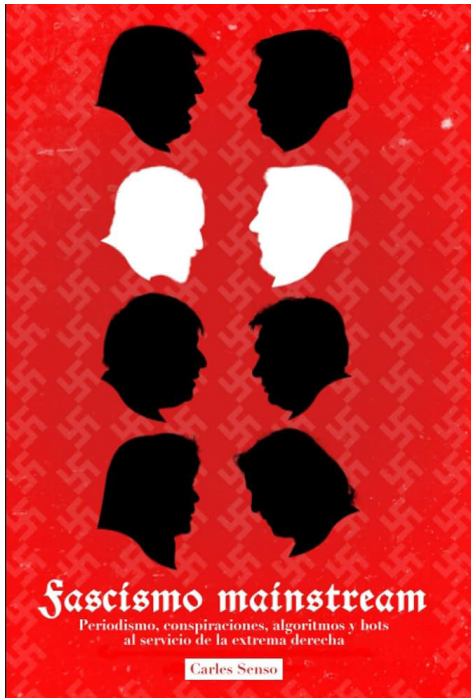
Amb l'avanç de la tecnologia, especialment la digitalització i l'auge d'internet i les xarxes socials, les associacions van experimentar una transformació significativa. La tecnologia va proporcionar noves eines per a la mobilització i la participació ciutadana, permetent la creació de xarxes més àmplies i la difusió d'informació de manera ràpida i accessible.

5. Associacionisme Digital i Xarxes Socials (Conjuntura Actual)

La societat de la informació ha donat lloc a formes innovadores d'associacionisme, on les plataformes digitals i les xarxes socials exercixen un paper crucial. Les organitzacions poden arribar a audiències més àmplies, mobilitzar suport de manera ràpida i facilitar la participació ciutadana en línia. No obstant això, també sorgixen desafiaments relacionats amb la privacitat, la veracitat de la informació i la fragmentació de les comunitats.

En l'actualitat, l'associacionisme es troba en una fase on les organitzacions han d'equilibrar les estratègies tradicionals amb les noves possibilitats que brinda la tecnologia. La coexistència de models associatius tradicionals i digitals és característica d'un panorama diversificat i en constant evolució.

2. Referències

Carles Xavier Senso

Guillermo Zapata

3. Característiques de la crisi de participació associativa en la societat de la informació i el coneixement.

1. La desinformació i les notícies falses són un problema creixent en la societat actual, especialment entre els joves

La transcripció del taller mostra que els participants estan preocupats per l'impacte de la desinformació en la societat, especialment en els joves. La desinformació pot tindre un impacte negatiu en la capacitat de les persones per a prendre decisions informades, la qual cosa pot conduir a problemes socials i polítics.

2. La participació de la joventut en les associacions civils i ciutadanes és baixa

Els participants també estan preocupats per la baixa participació de la joventut en les associacions civils i ciutadanes. La participació dels joves en estes associacions és important per a promoure la democràcia i el desenvolupament social.

3. La desinformació i les notícies falses poden contribuir a la baixa participació de la joventut en les associacions civils i ciutadanes

La transcripció del taller suggereix que la desinformació i les notícies falses poden contribuir a la baixa participació de la joventut en les associacions

civils i ciutadanes. La desinformació pot descoratjar als joves de participar en la política i la societat civil, ja que els pot fer creure que les seues opinions no tenen importància.

4. Es necessiten accions per a combatre la desinformació i les notícies falses i augmentar la participació de la joventut en les associacions civils i ciutadanes

Els participants del taller proposen una sèrie d'accions per a combatre la desinformació i les notícies falses i augmentar la participació de la joventut en les associacions civils i ciutadanes. Estes accions inclouen:

- Educació sobre l'alfabetització mediàtica i digital. Els joves necessiten ser educats sobre com identificar la desinformació i les notícies falses.
- Desenvolupament d'eines per a verificar la informació. És necessari desenvolupar eines que ajuden les persones a verificar la informació que troben en línia.
- Reforma dels mitjans de comunicació. Els mitjans de comunicació han de ser més responsables a l'hora d'informar sobre la informació.
- Promoció de la participació dels joves en la política i la societat civil.

4. Qüestions plantejades al debat

1. Quines són les principals raons en relació a la falta d'interés de la gent jove en associacions?
2. És el món digital, on les noves generacions edifiquen els seus grups de relacions i canals d'interés comuns, el substitut de les associacions?
3. Com es podria canviar aquest nou paradigma?

La sociología crítica examina las estructuras sociales y busca entender las desigualdades y conflictos en la sociedad. En el contexto de la participación de la juventud en asociaciones de vecinos y civiles, hay varias razones que se pueden analizar desde esta perspectiva.

1. Desconfianza en las instituciones

La sociología crítica señala que la juventud actual, influenciada por factores como la globalización y la accesibilidad a la información, podría desconfiar más de las instituciones establecidas. La percepción de corrupción, falta de transparencia o la incapacidad de estas instituciones para abordar problemas importantes pueden desmotivar la participación activa.

2. Desencanto político

La sociología crítica también considera que la juventud puede experimentar un desencanto generalizado con las estructuras políticas y sociales existentes. La falta de representación real, la percepción de que las decisiones importantes son tomadas por otros y la sensación de que el sistema no responde a sus necesidades pueden contribuir a la apatía.

3. Carga de trabajo y precariedad laboral

Las condiciones económicas pueden afectar la participación en activi-

dades comunitarias. La sociología crítica examina cómo la precariedad laboral y la carga de trabajo pueden dejar a los jóvenes con poco tiempo y energía para involucrarse en actividades extralaborales, como participar en asociaciones civiles.

4. Transformaciones en las formas de sociabilidad

Las nuevas formas de comunicación digital y las redes sociales han transformado la manera en que las personas se relacionan y se organizan. La sociología crítica podría explorar cómo estas transformaciones han influido en las interacciones sociales y en la preferencia por formas de participación más flexibles y descentralizadas.

5. Falta de representación y diversidad

Si las asociaciones de vecinos y civiles no reflejan la diversidad de la población joven, esto puede disuadir la participación. La sociología crítica destaca la importancia de la representación y la inclusión para fomentar la participación activa en la sociedad.

6. Cambio en las prioridades y valores

Las nuevas generaciones pueden tener prioridades y valores diferentes en comparación con generaciones anteriores. La sociología crítica puede analizar cómo estos cambios influyen en la participación de los jóvenes en actividades comunitarias.

5. Conclusions

La disminución de la participación en las asociaciones civiles en la sociedad contemporánea se atribuye a diversas causas. La complejidad de este fenómeno refleja cambios sociales, económicos y tecnológicos. En primer lugar, se destaca la influencia de la individualización, donde las personas priorizan sus metas personales sobre la participación colectiva. La pérdida de confianza en las instituciones también ha generado escepticismo hacia la eficacia de las asociaciones en provocar cambios significativos.

Además, la precarización laboral y la carga de trabajo han dejado a muchos con poco tiempo y energía para comprometerse en actividades asociativas. La aparición de nuevas formas de sociabilidad, facilitadas por la tecnología, ha llevado a una preferencia por la participación en línea, en detrimento de las interacciones presenciales. La brecha generacional y la falta de representación diversa en algunas asociaciones también alejan a sectores de la población, especialmente a la juventud.

La transformación digital ha redefinido la manera en que las personas se relacionan y movilizan. Si bien la tecnología ofrece oportunidades para la participación virtual, también ha contribuido a la fragmentación social,

con individuos conectándose más fácilmente con comunidades afines en línea, en lugar de comprometerse con organizaciones de base. La sobrecarga de información y la rápida difusión de noticias falsas pueden generar desconfianza en las plataformas digitales como espacios para la acción social.

En resumen, el descenso de la participación en asociaciones civiles en la sociedad actual se atribuye a factores multifacéticos, que incluyen la individualización, la desconfianza institucional, las presiones laborales, la transformación digital y cambios en las formas de sociabilidad.

Abordar estos desafíos requerirá estrategias innovadoras que integren tanto las metodologías tradicionales como las oportunidades que ofrece la tecnología, buscando revitalizar la participación ciudadana y fortalecer el tejido social.

Es crucial recordar que estas razones son generalizaciones y que la participación de la juventud en asociaciones comunitarias puede variar significativamente dependiendo del contexto sociopolítico y cultural específico.